

ב"ה

פרשת שמות

"ומשה היה רועה"

שמות ג, א.

משה רבינו צריך הוכחה שהוא בעל רחמים?

ויובן זה בהקדים שלילת טעות חמורה שישנה אצל כמה וכמה בהבנת סיפורים אודות גדולי ישראל, מתחיל ממשה רבינו נשיא ישראל הראשון.

מסופר במדרש^[1] שהקב"ה בחן את משה רבינו אם ראוי הוא להיות רועה ישראל על ידי מרעה צאן – "כשהיה משה רבנו ע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר ברח ממנו גדי ורץ אחריו עד שהגיע כו', נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו אמר אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתפו והיה מהלך, אמר הקב"ה יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם חייך אתה תרעה צאני ישראל". וזהו פירוש הכתוב "ומשה היה רועה"^[2] – שעל ידי הנהגתו של משה במרעה צאן יתרו, נתגלה שתיכף מעת הולדו היה ראוי לכך – "ומשה היה רועה".

כפי שלומדים הענין בפשטות, כוונת הדברים היא, שההוכחה לכך שהיו למשה רבינו הרחמים הדרושים לרועה ישראל היתה מרחמיו על אחד מצאן יתרו.

אבל גם בהתבוננות קלה – מתמיה הדבר ביותר: בחסידות מבואר בארוכה^[3] אשר משה רבינו היה נשמה דאצילות, ופירוש הדבר, דלא זו בלבד ששורש נשמתו היא מעולם האצילות, אלא שגם לאחרי ירידת נשמתו למטה והתלבשותה בגוף גשמי – נשארה במדריגתה, היינו שהאירה אצלו בגלוי בחינת האלקות של עולם האצילות. וזאת – גם בהיותו בבית פרעה (שם נולד ונתגדל). וכן אחר כך בהיותו בבית יתרו "כהן מדין" (שעבד כל עבודה זרה שבעולם^[4]) ורעה את צאנו.

וכמבואר בחסידות גודל הפלא בעובדה שהיה משה רבינו יכול להתדבר עם פרעה מלך מצרים, שכן, אצל משה רבינו האירה בגלוי בחינת אלקות של עולם האצילות, ואילו פרעה הוא תכלית הקליפה, "התנים הגדול"^[5], בחינת אריך (כתר) דקליפה^[6] - ומכל מקום התדברו יחדיו!

ומכיון שכן, נשאלת השאלה: כיצד יתכן לומר, שהבחינה אם משה רבינו – שמדרגתו היא בחינת אלקות של עולם האצילות – הוא בעל רחמים (ובמילא ראוי להיות רועם של ישראל), היא מהנהגתו עם צאן יתרו?! ובכלל – הזקוקים אנו לראיות ובחינות שיהודי מעולם האצילות יש בו רחמים כדרוש?! ובאם זקוקים אנו לראיה – איך אפשר לומר שהרחמים על צאן יש להם איזה ערך להרחמים של נשמת משה, רחמים של עולם האצילות?!

אלא פירוש הדברים כך הוא: ידוע מה שכתוב בשל"ה^[7] שהתורה "מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים". כלומר, לא כמו שטועים לחשוב שלכל לראש דברי תורה מכוונים המה כפי פירושה הפשוט ("בתחתונים") אלא שיש בדברי תורה גם רמזים וכו' ("מרמזת בעליונים"), אלא ההיפך הוא הנכון, התורה "מדברת בעליונים (ורק) מרמזת בתחתונים".

וכן הוא בענינינו – סיפור המדרש אודות רחמי משה על צאן יתרו – שסיפור זה "מדבר בעליונים ומרמז בתחתונים", כלומר, פירושו העיקרי הוא לא סיפור גשמי אלא סיפור מהנעשה אצל משה "בעליונים", בעולם האצילות, אלא שבתוך סיפור זה יש גם "רמז" לסיפור גשמי כפשוטם של דברים.

וההסבר לכך: ענינו של הגדי שברח מעדרו של משה "בעליונים" (בעולם האצילות) הוא – ניצוץ מעולם האצילות שנפרד ממקורו (עד כמה שאפשר להיות ענין של פירוד בעולם האצילות) ויש צורך לחזור ולהעלותו למקורו. וכך היו לפני משה רבינו שתי ה"ברירות" – או להשאיר במקומו ומדריגתו (בעולם האצילות), להתעסק עם ה"עדר" שבאצילות, ולא להשפיל את עצמו בשביל העלאת ניצוץ זה, או לרוץ אחריו ולהחזירו ל"עדר", לשרשו ומקורו.

וכמובן, מכיון שמשנה רבינו הוא נשמה דאצילות, עולם שכולו קדושה, יש בו בעצם מדת הרחמים (טבע הטוב להיטיב). ולכן רץ מיד אחרי הניצוץ הזה, כלומר, הוא יורד ממקומו ומדרגתו באצילות ל"מקום" שבו ירד הניצוץ כדי להעלותו למקורו. ואז נתגלה למשה, שירידה זו (של הניצוץ) צורך עליה היתה, כדי שיוכל הגדי "לשתות מים", היינו שעל ידי ירידה זו נתוסף אצלו עילוי שלא היה בו מקודם.

זהו ענינו של סיפור המדרש כפי שהוא בעליונים – שבזה "התורה מדברת; אמנם אחר כך משתלשל הענין מעולם לעולם, עד שמגיע גם לעולם העשיה – "בתחתונים", בסיפור גשמי לפי תפיסתו של "בן חמש למקרא", אבל, כנזכר לעיל – זהו רק הרמז של הסיפור, המשתלשל מאמיתת ענינו כפי שהוא "בעליונים".

קטע משיחת ש"פ שלה (בלתי מוגה)

תו"מ ה'תשמ"ו ח"ג ע' 647

^[1] שמו"ר ב, ב.

^[2] שמות ג, א.

^[3] ראה תו"א משפטים עה, ג. עו, ג. לקו"ת נצבים מט, ב. ובכ"מ.

^[4] פרש"י יתרו יח, יא. ועוד.

^[5] יחזקאל כט, ג.

^[6] ראה תו"א וארא נז, ב. ובכ"מ.

^[7] יג, ב ואילך, קפא, א ואילך. וראה לקו"ש חכ"ג ס"ע 37 ואילך. וש"נ.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיינ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה